

גבולות היחידה: דברים פרק כ"ט, פסוקים א'- י"ד

נושא היחידה: מעמד הברית בערבות מואב

מספר שיעורים: 1

כתבה: עינת ריינוס

הסבר כללי

בפסוקים שלפנינו, מזכיר ה' לעם ישראל את הטובות שעשה להם במדבר לעומת הקללות שהזכרו קודם, וכורת את הברית עם הנוכחים בה וגם עם בני בניהם בעתיד, עד עולם.

פתיחה

ניתן להמחיש את דברי ה' שנקרא בהמשך, באמצעות הצגת סיטואציה דומה מחיינו: נבקש משני תלמידים להתנדב להצגה קצרה. לכל אחד מהם ניתן פתק עם הדמות שאותה עליו להציג.

דמות 1: **ילד בן 12** - אתה יושב בסלון כשרגליך מונחות על השולחן, בידיך סיר ואתה אוכל מתוכו. אימא שלך מגיעה מהעבודה ומעירה לך על התנהגותך, ואתה עונה לה שאתה לא רואה בעיה במה שאתה עושה, ומסביר לה שאתה לא מבין מדוע זה לא בסדר.

דמות 2: **אימא** - (את מצטרפת להצגה לאחר כשתי דקות.) את מגיעה הביתה מהעבודה ורואה את בנך בן השנים עשרה 'חוגג' בסלון. את מעירה לו על כך שעטיפת החטיף שלו זרוקה, שהוא מלכלך ברגליו את שולחן הסלון, שהוא יושב עם סיר הפסטה ביד, תבשיל שהיה אמור להספיק גם לאחיו ועוד. את מזכירה לו כמה טרחת להכין את האוכל ולנקות, והוא מצדו, אינו מתחשב בך או מכיר תודה.

בסיום ההצגה נשאל את התלמידים: מה דעתכם על תשובתו של הילד (ניתן לבחור לו שם)

לאמו? האם טענותיה של האם מוצדקות?

ניגש לקריאת הפסוקים, ואחר כך נחזור לתובנות מההצגה.

נחלק את הפרק לארבעה חלקים. נלמד אותם לפי הסדר - שניים ביחידה זו, ושניים ביחידה הבאה.

בפתיחת כל חלק, רצוי לרשום את הפסוקים ואת הכותרת על הלוח.

חלק ראשון: פסוקים א'-ח'

נקרא את הפסוקים, ונרשום על הלוח: חסדי ה' שנעשו לישראל מיציאת מצרים ועד עכשיו.
עבודה במחברת: נרשום כותרת על הלוח ובמחברת:
החסדים שעשה ה' עם ישראל - במצרים, במדבר ולקראת הכניסה לארץ.
נבקש מהתלמידים לחלק זאת לשלוש עמודות, ובכל חלק לתת דוגמאות מהידע האישי וגם מהפסוקים שלנו.

לאחר מספר דקות נשתף ונבדוק.

מהי תגובת ישראל לטובות של ה'? - לא מבינים ורואים את הטובות (פסוק ג).
נדייק: הפסוק אומר כי ה' הוא זה שלא נתן להם לב לדעת! אם כן, למה מצפים מהם?
נפתח יחד ונעיין ברש"י, בסוף פירושו לפסוק ג: 'ולא נתן ה' לכם לב לדעת' (ד"ה השני),
כדי להתמודד עם השאלה.

מהי תשובת רש"י לקושי שהעלינו?

נשיב: אדם אינו יכול להבין עד הסוף את הכוונה והחכמה של רבו, עד שלא עוברות 40 שנים של לימוד יחד. בסוף תקופה זו, הוא בשל להבין את כוונתו.
כך גם מול הקב"ה - כעת, אחרי 40 שנים שבהן הוא הנהיג את עם ישראל במדבר, הוא מצפה מהם שיכירו במאמציו ויודו לו.

גם הילד, מההצגה, לא מבחין במאמציה של אמו לשמור על הבית נקי ולדאוג לאוכל, כי הוא עוד צעיר, ואינו מכיר מהי האחריות הגדולה של האם.

מה מרגישה האם, לדעתכם? שלבנה לא אכפת ממנה, והקשר ביניהם נחלש.

אם עם ישראל יזכור את המסות (הניסים) והנפלאות שעשה איתם ה' - הוא יתחזק בשמירת הברית = הקשר עם ה'.

חלק שני: פסוקים ט"י-י"ד

נקרא את הפסוקים, ונרשום על הלוח: כינוס כל ישראל למעמד הברית.
המתכנסים לברית: כל ישראל לגונוי - "ראשיכם שבטיכם.. מחטב עציך עד שאב מימיר".
מדוע הכתוב מפרט את סוגי האנשים השונים? למה לא מספיק להזכיר, פשוט, "כל איש ישראל"?
נאזין לתשובות, ואז נשיב: הברית שנכרתת כעת, היא בין הקב"ה לבין כל אחד מעם ישראל,
בשונה מהחלק של הברית, עליו למדנו בפרק הקודם (כ"ח), שם דובר בברית של כל העם עם ה'. לכן גם לשון הברית בפסוקים י"א-י"ב נאמרת בלשון יחיד.

בפרקנו מתחילה פרשה חדשה - **ניצבים**. מה פירוש מילה זו? מה ההבדל בין אדם ש"עומד" לאדם ש"ניצב"?
עומד - הוא אדם שנמצא בצורה סתמית, אך לעומת זאת, ניצב - זה מלשון יציב, זקוף, נוכח בצורה מכובדת. כך גם משה אומר לעם: אתם ניצבים היום - עומדים ומוכנים לשמוע ולבוא בברית עם ה'.

נחזור ונקריא שוב את פסוקים י"ג-י"ד לאט ובקול, ונשאל: מה הפסוק מחדש לנו? מה הוא מוסיף לעניין הברית?
נשיב: בפסוקים אלו, ה' מזכיר כי הברית נכרתת גם עם מי שלא נמצא כאן היום, וכוונתו היא לכל דורות עם ישראל עד עולם.
נשוב ונשאל: למה צריך להזכיר גם את בני הדורות הבאים? מה העניין בכך?
נשיב: ייתכן שיבוא בעתיד יהודי שיאמר: מה לי ולברית שכרתו אבותיי?! הברית הזאת איננה מחייבת אותי! לכן אמר משה, שהברית עומדת לדורות עולם, שכן כל העוברים בברית הזו, קיבלו אותה עליהם ועל זרעם אחריהם.

הצעות להמחשה

ניתן להמחיש את ההבדל בין הפועל 'עומד' ל'ניצב', אם נציג בפני התלמידים תמונה של אדם שעומד בצורה סתמית ותמונה של חייל שניצב זקוף (מצורף בנספח [למהלך השיעור](#)).

מסרים והפנמה

1. בעקבות החלק הראשון וההצגה, ניתן להסביר את היחס בין אנשים וגם מול הקב"ה: כשאני מכיר תודה - תחושת ההערכה גדלה, והיא מחזקת את הקשר שלי עם אותו אדם או עם ה', ויוצרת קרבה.

2. בעניין פירוט האנשים השונים ה"ניצבים"- ניתן לפרט יותר על הגוונים השונים בעם ישראל (פוליטית, חברתית ועוד) - כולם קשורים לקב"ה, ובכולם בחר להיות לו לעם. יש כאן הזדמנות לדבר על סובלנות ועל קבלת כל אחד - כולם שווים לפני ה'.

מבט שלם

נזכיר כי ישנו חוט מקשר בין הפרקים: לעומת הקללות שפורטו קודם, בפרק כ"ח, כאן מורחב תוכן הברית שמבטאת את הקשר בינינו ובין ה'.

סיכום

עלינו לזכור להודות על הטובות שעשה אתנו ה' במדבר כדי להרגיש את קרבתו. הברית שכורת אתנו ה', היא עם כל אחד ואחת מישראל כפרט.